
Protokoll

Regionstyrelsens arbetsutskott

19 augusti 2025

Regionstyrelsens arbetsutskotts protokoll

Plats och tid	Dagö, Rådhuset Visborg, 19 augusti 2025, klockan 09.00-14.40
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande Filip Reinhag (S) Oscar Lindster (S) Eva Ahlin (C) Saga Carlgren (V)
Ersättare	Maya Arfvidson (MP)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Anna Evensen, stadssekreterare, RSF Anna Malm, kanslichef, RSF Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör, RSF, § 203 Leif Thomsson, enhetschef VA, TKF, § 203 Peter Schöön, verksamhetsutvecklare, RSF, § 203 Mats Eriksson, tf. förvaltningschef, TKF, § 203 Jonas Nilsson, ekostrateg, RSF, § 203 Marlene Bernfalk Karlsson, tf. ekonomidirektör, RSF, §§ 204-209 Christoffer Mårhén, ekonomicontroller, RSF, §§ 204-206 Patrik Pettersson, chefsjurist, RSF, § 209 Joakim Martell, VD, AB Gotlandshem, § 209 Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg, RSF, § 210 Cecilia Björkander, enhetschef och biblioteksutvecklare, RSF, § 213 Jenny Iversjö, avdelningschef mark och exploatering, SBF, § 214 Christian Hegardt, projektledare, SBF, § 214 Malena Bendelin, enhetschef, RSF, § 217 Åsa Dammström, näringslivsstrateg, RSF, § 217 Anna Wejde, processledare samhällsbyggnad, RSF, § 217 Anders Lindholm, planeringsstrateg, RSF, § 221
Datum för justering	26 augusti 2025
Paragrafer	§ 203–222 Ärendena behandlades i följande ordning: §§ 203-209, 211-212, 210, 218-220, 215-216, 213-214, 222, 221 och 217.
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför

signaturer.

Sekreterare Anna Evensen

Ordförande Meit Fohlin

Justerare Eva Ahlin

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2025-08-19
Protokollet anslås	2025-08-27
Anslaget tas ned	2025-09-18
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS AU § 203	Information. Vattensituationen	6
RS AU § 204	Tilläggsanslag för sanering av Södervärnsskolans gård	7
RS AU § 205	Tilläggsanslag för sanering och rivning av villa Solbergabadet	9
RS AU § 206	Revidering av VA-taxor	11
RS AU § 207	Hemställan om tillfälligt lån	13
RS AU § 208	Hemställan om tillfälligt verksamhetsstöd	16
RS AU § 209	Ny koncernstruktur för Region Gotlands bolag	19
RS AU § 210	Ändring av reglemente och regionfullmäktiges arbetsordning med anledning av ny process för medborgarförslag	21
RS AU § 211	Ändring av valdistriktsindelning	23
RS AU § 212	Tillägg i sammanträdesplan för regionstyrelsen och regionfullmäktige 2026	25
RS AU § 213	Remissversion. Biblioteksplan 2026-2029	27
RS AU § 214	Återrapportering om markanvisning Visby Trasten 5	30
RS AU § 215	Ansökan om statligt stöd för lokala våtmarksprojekt i Gråbo ängar, Snoderån och Idån	36
RS AU § 216	Information. Östergarnslandets lokala utvecklingsplan	38
RS AU § 217	Medborgardialog för att förankra översiktsplan 2040	40
RS AU § 218	Motion. Öka trycket för lägre priser i färjetrafiken	42
RS AU § 219	Motion. Åtgärder för att skydda och bevara Gotlands landskapsdjur	44
RS AU § 220	Nämndinitiativ från Miljöpartiet. Krav på normalväxande kyckling	46
RS AU § 221	Regiondirektörens information	50
RS AU § 222	Nämndinitiativ från Vänsterpartiet	51

RS AU § 203 Information. Vattensituationen

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett förslag på en sammanhållen förvaltningsövergripande process för att utifrån Region Gotlands ansvar nå breda lösningar för långsiktigt hållbar grundvattensituation och vattenförsörjning, i samverkan med relevanta myndigheter, näringsliv, akademi, civilsamhälle och medborgare.

Sammanfattning

Regionstyrelsens arbetsutskott får en föredragning gällande den särskilda händelsestabens arbete under sommaren, nuvarande lägesbild och planen för åtgärder på kort och lång sikt.

Vid föredragningen deltar från regionstyrelseförvaltningen Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör och händelsechef i staben, Peter Schöön, verksamhetsutvecklare och stabschef, och Jonas Nilsson, ekostrateg. Från teknikförvaltningen deltar Mats Eriksson, hamnchef och tidigare händelsechef i staben och Leif Thomsson, tf. VA-chef.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett förslag på en sammanhållen förvaltningsövergripande process för att utifrån Region Gotlands ansvar nå breda lösningar för långsiktigt hållbar grundvattensituation och vattenförsörjning, i samverkan med relevanta myndigheter, näringsliv, akademi, civilsamhälle och medborgare.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

RS AU § 204 Tilläggsanslag för sanering av Södervärnsskolans gård

Ärendenummer: RS 2025/1287

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Tekniska nämnden beviljas tilläggsanslag på 12 miljoner kronor i 2025 års budget för sanering av marken vid Södervärnsskolan i Visby.
- Medel anvisas ur eget kapital.

Sammanfattning

Tekniska nämnden har begärt ett tilläggsanslag på 12 miljoner kronor 2025 för sanering av mark vid Södervärnsskolan i Visby.

Under perioden 2022 till 2024 evakuerades elever från Södervärnsskolan och Alléskolan till en tillfällig paviljongsbyggnad på Södervärnsskolans gård. Efter att paviljongerna har avvecklats ska skolgården återställas till ursprungligt skick. Provtagning av marken har indikerat att marken är förorenad och miljö- och byggnämnden har beslutat att sanering måste ske.

Saneringsområdet är cirka 2 000 kvm och mängden massor som behöver saneras uppskattas till 7 800 ton varav 1 300 ton klassificeras som farligt avfall. Det är enligt teknikförvaltningen svårt att bedöma var gränsen mellan förorenade massor och icke förorenade massor går vilket innebär att kostnadsuppskattningen om 12 miljoner kronor för åtgärden är något osäker. Enligt teknikförvaltningen kommer saneringen att färdigställas hösten 2025.

Kostnader för sanering får enligt god redovisningssed inte redovisas som investeringsutgift utan ska belasta driftbudgeten. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att ett tilläggsanslag 2025 ska beviljas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att ett tilläggsanslag till tekniska nämnden för sanering av mark ska beviljas. Föreläggande om åtgärd finns från tillsynsmyndighet och saneringen är en händelse av tillfällig karaktär. Tekniska nämnden har inte utrymme inom sin budgetram att omfördela medel från andra verksamheter för att täcka kostnaden.

Enligt Region Gotlands policy för ekonomistyrning, beslutad av regionfullmäktige 2024-11-18, § 177 ska tilläggsanslag för befintlig verksamhet i princip inte förekomma. I undantagsfall kan nämnden begära tilläggsanslag. I ärendet ska framgå hur nämnden har prövat möjligheterna att inom ramen för nämndens totala verksamhet täcka avvikelsen. Väsentliga händelser av tillfällig karaktär som inte har kunnat förutses i budgetarbetet, kan motivera att

tilläggsanslag medges. En förutsättning är att regionens ekonomi tillåter en utökning. Ett tilläggsanslag gäller alltid bara innevarande år.

Prognosen för Region Gotland pekar i aprilrapporten på ett negativt resultat och av det skälet skulle ett tilläggsanslag kunna avslås. Kostnaden för sanering är dock inget som kan undvikas då föreläggande från tillsynsmyndighet finns. Regionfullmäktige har beslutat att samtliga nämnder ska vidta åtgärder för att nå en budget i balans. Om de åtgärderna lyckas kommer resultatet 2025 att bli positivt. Fokus bör därför ligga på att genomföra alla åtgärder som är möjliga för att nämnderna inte ska överskrida beslutad budget.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Christoffer Mårhén, ekonomicontroller, och Marlene Bernfalk Karlsson, tf. ekonomidirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Filip Reinhag (S) yrkar att det i förslaget till beslut förtydligas att medel anvisas ur eget kapital.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med Filip Reinhags tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Beslut om avhjälpandeåtgärd inom förorenat område MBNV-2024-550

Anmälan åtgärd av förorenade jordmassor, PentaCon

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Tekniska nämnden 2025-05-14, § 98

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-23

RS AU § 205 Tilläggsanslag för sanering och rivning av villa Solbergabadet

Ärendenummer: RS 2025/1286

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Tekniska nämnden beviljas tilläggsanslag på 3 750 000 kronor för sanering av mark och rivning av villa vid tomten för nya Solbergabadet.
- Medel anvisas ur eget kapital.

Sammanfattning

Tekniska nämnden har begärt ett tilläggsanslag på 3 750 000 kronor för sanering av mark och rivning av villa vid tomten för nya Solbergabadet.

Kostnader för rivning och sanering får enligt god redovisningssed inte redovisas som investeringsutgift utan ska belasta driftbudgeten. De kostnader för sanering som uppkommit vid iordningsställande av tomten för det nya badhuset finns inte i 2025 års driftbudget då sanering enligt ursprunglig tidplan skulle genomförts 2024. Detsamma gäller rivningskostnaden för den villa som står på tomten idag samt kostnad för bygglov för byggbodar.

Tekniska nämnden har därför begärt tilläggsanslag för finansiering av följande kostnader:

- Rivning av villa 825 000 kronor.
- Sanering av mark 2 900 000 kronor.
- Bygglovsavgift byggbodar 24 000 kronor.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att ett tilläggsanslag beviljas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att ett tilläggsanslag till tekniska nämnden beviljas. Sanering och rivning i samband med byggandet av nytt badhus är nödvändigt och är en händelse av tillfällig karaktär. Kostnaden var känd då regionfullmäktige beslutade om budgeten för 2025 i juni 2024.

Teknikförvaltningen bedömde att arbetet kunde genomföras och kostnadsföras 2024, varför ett engångsanslag i budget 2025 inte längre var aktuellt. Därför ströks anslaget i samband med budgetavstämningen och regionfullmäktiges beslut om budget i november 2025. Arbetet försenades och har nu genomförts 2025. Tekniska nämnden har inte utrymme inom sin budgetram att omfördela medel från andra verksamheter.

Enligt Region Gotlands policy för ekonomistyrning, beslutad av regionfullmäktige 2024-11-18, § 177 ska tilläggsanslag för befintlig verksamhet i princip inte förekomma. I undantagsfall kan nämnden begära tilläggsanslag. I

ärendet ska framgå hur nämnden har prövat möjligheterna att inom ramen för nämndens totala verksamhet täcka avvikelsen. Väsentliga händelser av tillfällig karaktär som inte har kunnat förutses i budgetarbetet, kan motivera att tilläggsanslag medges. En förutsättning är att regionens ekonomi tillåter en utökning. Ett tilläggsanslag gäller alltid bara innevarande år.

Prognosen för Region Gotland pekar i aprilrapporten på ett negativt resultat och av det skälet skulle ett tilläggsanslag kunna avslås. Kostnaden för rivning och sanering är dock inget som kan undvikas och kostnaden har redan uppstått. Regionfullmäktige har beslutat att samtliga nämnder ska vidta åtgärder för att nå en budget i balans. Fokus bör därför ligga på att genomföra alla åtgärder som är möjliga för att nämnderna inte ska överskrida beslutad budget.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att det i förslaget till beslut förtydligas att medel anvisas ur eget kapital.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Tekniska nämnden 2025-05-14, § 97

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-23

RS AU § 206 Revidering av VA-taxor

Ärendenummer: RS 2025/1346

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Tekniska nämndens förslag till reviderad VA-taxa antas att gälla från och med den 1 oktober 2025.
- Tekniska nämndens förslag till reviderad taxa för hämtning av tillfälligt vatten antas att gälla från och med den 1 oktober 2025.
- Beloppen i taxorna ska anses vara baserade på index enligt konsumentprisindex (KPI) i oktober 2025.

Sammanfattning

Tekniska nämnden har föreslagit att både taxan för hämtning av tillfälligt vatten samt bruksningsavgiften och anläggningsavgiften i VA-taxan ska höjas från och med den 1 oktober 2025.

Det finns ett stort underhållsbehov av ledningarna och den allmänna kostnadsökningen för material och tjänster inom branschen uppskattas till +5 % årligen.

Helårsprognosen för VA-verksamheten pekade i april på ett underskott på cirka 12 miljoner kronor. Genom att höja taxan 1 oktober i stället för vid årsskiftet erhålls en ökad intäkt år 2025 på 6-7 miljoner kronor. Enligt lagstiftningen ska VA-verksamheten gå plus/minus noll över en treårsperiod. VA-verksamheten har per den 30 juni 2025 ett negativt eget kapital om ca 9,6 miljoner kronor vilket motiverar höjd taxa från och med den 1 oktober 2025.

Höjning av VA-taxan ger konsekvenser för regionens egna verksamheter.

Fastighetsförvaltningsavdelningen får en ökad kostnad med ca 2,5 miljoner kronor årligen. Beloppet finns med i beräkningen för internhyresökningen för 2026.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige beslutar enligt tekniska nämndens förslag.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige beslutar enligt tekniska nämndens förslag att höja VA-taxan från 1 oktober 2025:

- Anläggningsavgiften med 5 % (inkl. KPI).
- Bruksningsavgiften fast del 10 % (inkl. KPI).
- Bruksningsavgiften rörlig del 10 % (inkl. KPI).

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-10

Tekniska nämnden 2025-06-17, § 137

Förslag till reviderad VA-taxa

Förslag till reviderad taxa för hämtning tillfälligt vatten

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-25

RS AU § 207 Hemställan om tillfälligt lån

Ärendenummer: RS 2025/1478

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet återremitteras.

Sammanfattning

Tillväxt Gotland (TVG) har inkommit med en hemställan om att tillfälligt låna 1 mnkr. Anledningen är att organisationen har svårt att klara sin likviditet då de har flera större projekt i gång samtidigt och att medel för projekten kan rekvireras först efter projektstart samt att Tillväxtverket har lång handläggningstid för rekvisering av medel. Utbetalning dröjer därefter mellan tre och sex månader.

Regionstyrelseförvaltningen har redan nekat förfrågan om att retroaktivt fatta nya beslut om medfinansieringskravet, motsvarande 10 %, då detta skulle få alltför stora och prejudicerande konsekvenser på alla andra pågående projekt. Utifrån den svåra sats TVG har hamnat i har regionstyrelseförvaltningen erbjudit TVG att undersöka möjligheten till ett lån med marknadsmässiga grunder så att föreningen kommer i kapp med sin ekonomiska planering.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att hemställan avslås med hänvisning till den kommunala likställighetsprincipen.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser den ekonomiska utmaningen TVG har med ansträngd likviditet, på grund av att projekt där de behöver ligga ute med pengar innan medel kan rekviseras och betalas ut.

Regionstyrelseförvaltningen har redan nekat förfrågan om att retroaktivt fatta nya beslut om medfinansieringskravet motsvarande 10 % då detta skulle få alltför stora och prejudicerande konsekvenser på alla andra pågående projekt. TVG har också försökt få utökad kredit hos sin ordinarie bank men blivit nekad detta då föreningens projektbaserade ekonomi ansetts vara en finansiell risk.

Utifrån den svåra sats TVG har hamnat i har regionstyrelseförvaltningen undersökt möjligheterna att ge ett lån med marknadsmässiga grunder så att föreningen skulle kunna komma ikapp med sin ekonomi.

Region Gotland har dock en ansträngd ekonomi och prognosen för årets resultat är minus 79 mnkr enligt delårsrapport 1. Investeringarna har de senaste två åren legat på en hög nivå samtidigt som resultaten varit svaga. Det har lett till att nya lån har behövt tas upp för att stärka likviditeten och klara regionens utbetalningar.

Kommunallagens 2 kap. Kommunala angelägenheter 2-3 §§ och 8 § reglerar vad kommuner och regioner kan och får hantera.

Uppgifter som andra ska ha hand om

2 § Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Likställighetsprincipen

3 § Kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat

Stöd till andra näringsverksamheter

8 § Kommuner och regioner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller regionen. Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

"Kreditförsörjning till det lokala näringslivet kan inte anses vara en kommunal angelägenhet även om den naturligtvis kan sägas vara allmänt näringsfrämjande." (Kommunallagen: En kommentar Tom Madell, Olle Lundin)

Att ge kredit till en medlem strider mot likställighetsprincipen, kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regionstyrelseförvaltningen att regionstyrelsen avslår TVG:s hemställan om lån.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att ärendet återremitteras för att ärendet ska kompletteras med följande:

- En konsekvensanalys för verksamheterna utifrån att medel inte tillförs.
- En plan för att ta sig till en ekonomi i balans.
- Ett förslag på lånekriterier och process för återbetalning av denna typ av lån.
- En regionalpolitisk konsekvensanalys av om verksamheten inte klarar sin ekonomi och verksamhet.
- Att hanteringen av ärende 5 och 6 samordnas (RS 2025/1478 och RS 2025/1305).

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att ärendet återremitteras i enlighet med eget yrkande.

Beslutsunderlag

Ansökan förstärkt likviditet från Tillväxt Gotland inkom 2025-07-04
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-13

RS AU § 208 Hemställan om tillfälligt verksamhetsstöd

Ärendenummer: RS 2025/1305

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet återremitteras.

Sammanfattning

Inför verksamhetsåret 2026 hemställer Gotlands Besöksnäring AB (GFB) om tillfälligt verksamhetsstöd om 500 tusen kronor (tkr). Orsaken är att organisationen har hamnat i en svår ekonomisk situation som bland annat beror på att organisationen under de senaste åren har valt att ansöka om och driva flera större utvecklingsprojekt, vilket har skapat en likviditetsproblematik för verksamheten.

GFB menar att stödet är avgörande för att de ska kunna upprätthålla funktionen som besöksnäringens samlande kraft samt för att fortsatt kunna driva pågående utvecklingsarbete vidare i linje med målen i Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030 och Vårt Gotland 2040. Hemställan saknar dock mer specifik information om vad de sökta medlen för 2026 de facto ska användas till.

Region Gotland har sedan 2019-2024 haft två tidsbegränsade partneravtal med GFB. Därefter har ytterligare finansiering skjutits till då GFB signalerat ekonomiska problem. Det senaste beslutet gäller december 2024-2025. Finansieringsbesluten har samtliga varit avgränsade i tid och med ett kapacitetsbyggande syfte. Därutöver finansieras även projektverksamhet som drivs av GFB i syfte att på olika sätt genomföra Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030.

Under våren 2025 erbjöd regionstyrelseförvaltningen GFB att undersöka möjligheten till ett lån som alternativ till ytterligare driftstöd, vilket GFB avböjt.

Upprätthållandet och drift av funktionen som näringens samlande kraft bör GFB kunna bära med egna medel och utifrån detta anpassa sin projektportfölj. GFB har under flera år uppvisat ett strukturellt underskott och är för närvarande beroende av extern finansiering. GFB skulle, parallellt med sitt ordinarie arbete, behöva arbeta med att styra verksamheten mot en långsiktigt hållbar affärsmodell.

Region Gotlands ekonomi är ansträngd och sedan det kommunala bolaget Inspiration Gotland lades ner 2018 har regionstyrelseförvaltningen en resursbrist som skapar ett underskott av insatser som näringen efterfrågar och som förvaltningen inte fullt ut klarar av att möta. Den destinationsutredning som genomförts visar att Region Gotland står inför ett flertal vägval som kan

komma att påverka Region Gotlands ekonomi. Innan Region Gotland tar ställning till dessa vägval samt ser över vilka organisationer, utöver sådana där Region Gotland själv är ägare, ska kunna ansöka om verksamhetsbidrag bör inga beslut om ytterligare finansiering av GFB:s verksamhet fattas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att Region Gotland bör avslå ytterligare bidrag till GFB för 2026 men att erbjudande om lån med rimliga villkor kvarstår under 3-5 år så att befintliga projekt kan genomföras som planerat, GFBs ekonomi balanseras och destinationsutredningen (RS 2025/845) har landat i en tydlig riktning och långsiktig plan.

Region Gotland bör inte per definition finansiera drift av verksamhet i andra organisationer än de man själv äger eller har tagit initiativ till och därför väljer att stödja under en viss tidsrymd. När Region Gotland finansierar drift i externa organisationer riskerar detta snedvridda konkurrensförutsättningarna och samtidigt bortse från likabehandlingsprincipen i kommunallagen. I den mån verksamhetsbidrag ska möjliggöras till externa organisationer ska detta ske under strukturerade, transparenta och likabehandlande förutsättningar.

Det finansieringsutrymme som i grunden finns är de regionala utvecklingsmedlen (1:1 medlen) som endast får användas i utvecklingssyfte, ej som medel för drift. När det gäller framtida medfinansiering av regionala utvecklingsprojekt ska Region Gotland se över och delvis revidera kravet på 10 % medfinansiering i myndighetens finansieringsplan så att det blir mera flexibelt inför framtida beslut. Detta då Gotlands främjarorganisationer generellt till storleken ofta är mindre resursmässigt än motsvarande finansierande organisationer i andra regioner.

GFB är en medlemsfinansierad förening som ska samla och företräda sina medlemmar i för besöksnäringen viktiga frågor. Det offentliga kan inte vara en finansiell garant för varken GFB:s eller andra föreningars existens däremot ska Region Gotland genom 1:1 medlen främja regional utveckling.

Region Gotlands medskick till GFB är att i grunden se över sina förutsättningar att långsiktigt kunna verka som en ekonomiskt och verksamhetsmässigt stabil förening om man även fortsättningsvis vill vara en oberoende och aktiv utvecklingsaktör. Vid ett möte i juni månad då regional utvecklingsdirektör och tillväxtchef deltog vid ett gemensamt styrelsemöte för GFB och Tillväxt Gotland framfördes ett budskap om att de många små och resurssvaga främjarorganisationerna rekommenderas att konsolidera sina verksamheter inför ett tydligare samarbete med Region Gotland avseende destinations-, evenemangs-, plats och näringslivsutveckling.

Efter 2028 förväntas EU-finansiering ställa mycket större krav på organisationers förmåga och kapacitet för att alls vara aktuell att söka finansiering samtidigt som regionerna förväntas få minskade resurser. Även

detta är ett skäl till att se över de egna förutsättningarna. Gotland behöver förbereda sig inför en ny situation som tidsmässigt inte är så långt borta.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att ärendet återremitteras för att ärendet ska kompletteras med följande:

- En konsekvensanalys för verksamheterna utifrån att medel inte tillförs.
- En plan för att ta sig till en ekonomi i balans.
- Ett förslag på lånekriterier och process för återbetalning av denna typ av lån.
- En regionalpolitisk konsekvensanalys av om verksamheten inte klarar sin ekonomi och verksamhet.
- Att hanteringen av ärende 5 och 6 samordnas (RS 2025/1478 och RS 2025/1305).

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att ärendet återremitteras i enlighet med eget yrkande.

Beslutsunderlag

Hemställan om tillfälligt verksamhetsstöd för Gotlands Förenade Besöksnäring inkl. foljebrev

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-08

RS AU § 209 Ny koncernstruktur för Region Gotlands bolag

Ärendenummer: RS 2024/1805

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade den 17 februari 2025, § 7 att ge regionstyrelsen och AB Gotlandshem i uppdrag att gå vidare med alternativ A och att återkomma med förslag på styrande dokument, styrelsesammansättning och förslag på övriga åtgärder som det måste fattas beslut om för att den nya koncernstrukturen ska kunna driftsättas senast den 1 januari 2026.

Av utredningen inför fullmäktiges beslut framgår att alternativ A innebär att Gotlandshemskoncernen underordnas ett övergripande styrande och förvaltande koncernmoderbolag. Koncernmoderbolagets namn föreslås bli Region Gotlands Förvaltnings Aktiebolag, förkortat RGFAB. Samtidigt föreslås processer och ansvar relaterat till Gotlandshems lokaler flyttas från Gotlandshem till ett separat bolag som läggs direkt under RGFAB. Under Gotlandshem föreslås dotterbolag för Energi, Fastighetsutveckling, Fastighetsservice, Boendeservice och ett projektbolag organiseras.

Vid regionfullmäktiges sammanträde den 22 september 2025 är avsikten att hantera följande ärenden avseende den nya koncernstrukturen.

- bolagsordningar för nybildade bolag,
- interimsstyrelser för nybildade bolag till 1 januari 2026.

Ambitionen är att hantera återstående frågor i detta ärende vid kommande regionstyrelsesammanträden under hösten och att slutligen hantera frågan vid regionfullmäktiges sammanträde den 10 december 2025.

Bedömning

Frågan om att gå vidare med koncernbildningen enligt alternativ A har tidigare hanterats av regionfullmäktige. Det innebär att en koncern med ett styrande och förvaltande moderbolag bildas.

Med detta förslag kan den formalia som krävs för bolagsbildande utföras av de initiala styrelserna under tiden som den politiska nomineringsprocessen av ledamöter pågår. Då både styrgrupp och styrelse för Gotlandshem värme har kontinuerliga träffar kan styrelsemöten utföras i samband med dessa vilket är tidseffektivt.

De beslut som de tillfälliga styrelserna förväntas fatta är enbart kopplade till formalia för att genomföra bolagsbildandet där de flesta aktiviteter är kopplade

till registrering hos bolagsverket. Utöver aktiviteter kopplat till bolagsbildande kommer ingen operativ verksamhet drivas i bolagen förrän i januari 2026, då regionfullmäktige har utsett ordinarie ledamöter.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefan Hollmark, regiondirektör, regionstyrelseförvaltningen. Vid föredragningen deltar även Patrik Pettersson, chefsjurist, regionstyrelseförvaltningen, och Joakim Martell, VD, AB GotlandsHem.

Meit Fohlin (S) föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med anledning av att regionstyrelseförvaltningen ska justera och komplettera förslaget till beslut, bl.a. gällande anvisning av medel.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Protokollsanteckning anmäls av Saga Carlgren (V): Vänsterpartiet är negativt inställda till koncernbildning i detta skede. Vi anser att det är oklart hur detta ska gynna gotländska hyresgäster eller Gotlandshems verksamhet. Risken att den nya strukturen innebär sämre förutsättningar för politisk insyn och styrning är överhängande. Det är risk att administrationen ökar utan att det ger något mervärde. För framtida beslut om tillsättning av styrelser är det viktigt att säkerställa att gotlänningarnas insyn och påverkan säkerställs genom politisk representation.

Beslutsunderlag

Utredning av ny koncernstruktur för GotlandsHem 2024-12-17

Regionfullmäktige beslut 2025-02-17, § 7

Uppdragsdirektiv 2025-04-03

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-14

PM avseende initial styrelsesammansättning vid bildande av koncernbolag 2025-08-14

Förslag till bolagsordning för Region Gotlands förvaltnings AB

Förslag till bolagsordning för Gotlandslokaler AB

Förslag till bolagsordning för Gotlandshem Fastighetservice AB

Förslag till bolagsordning för Gotlandshem Fastighetsutveckling AB

Förslag till bolagsordning för Gotlandshem Boendeservice AB

Förslag till bolagsordning för Gotlandshem projekt AB

RS AU § 210 Ändring av reglemente och regionfullmäktiges arbetsordning med anledning av ny process för medborgarförslag

Ärendenummer: RS 2025/1379

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen fick 2023-05-30 (RS 2023/1397) i uppdrag att genomlysna arbetssättet och ta fram en ny process för hur arbetet med medborgarförslag kan bli mer strukturerat och effektivt. Regionstyrelsen beslutade 2025-04-01, § 134 att föreslå för regionfullmäktige att ersätta medborgarförslag med e-förslag från den 1 oktober 2025. I samband med beslutet gavs regiondirektören i uppdrag att till regionfullmäktige den 22 september 2025 återkomma med förslag på nödvändiga ändringar i reglemente och styrdokument.

Nuvarande arbetssätt innebär att varje inkommet medborgarförslag ska utredas och handläggas innan politiskt beslut tas.

Det nya förslaget till arbetssätt innebär att ett inskickat förslag publiceras på Region Gotlands hemsida och blir röstningsbart. Vid 50 röster inom fyra veckor kommer förslaget att gå vidare för handläggning och politiskt beslut.

För att genomföra förändringen behöver regionfullmäktiges arbetsordning och reglementet med allmänna bestämmelser för regionstyrelsen och övriga nämnder revideras. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att den nya processen får namnet Gotlandsförslag, vilket använts som arbetsnamn under utredningsarbetet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att föreslagna ändringar införs i regionfullmäktiges arbetsordning § 32 och reglemente med allmänna bestämmelser för regionstyrelsen och övriga nämnder 1 kap. § 16, under förutsättning att regionfullmäktige fattar beslut om införande av ny process för medborgarförslag i enlighet med regionstyrelsens förslag 2025-06-18, § 134.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande för att regionstyrelseförvaltningen ska se över formuleringen i

förslaget till revidering av reglemente med allmänna bestämmelser, 1 kap. 16 § första punkten.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Protokollsanteckning anmäls av Saga Carlgren (V): Vänsterpartiet är i grunden positiv till en ny ordning för förslag från invånarna till Region Gotland men anser att antalet röster (50) som krävs är för högt satt. Risker är att en så högt ställd nivå blir en för stor begränsning på invånarnas möjlighet att lägga förslag.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-08

Regionfullmäktiges arbetsordning § 32

Reglemente med allmänna bestämmelser för regionstyrelsen och övriga nämnder 1 kap. § 16

Regionstyrelsen 2025-04-01, § 134

RS AU § 211 Ändring av valdistriktsindelning

Ärendenummer: RS 2025/1441

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionfullmäktige föreslår att Länsstyrelsen Gotlands län beslutar att ändra valdistriktsindelningen i valdistrikt Västerhejde, Eskelhem, Stenkumla, Visby A7/Östra Vi, Visby yttre Furulund, Visby norr, Visby Galgberget/Snäck och Väskinde enligt valnämndens förslag.

Sammanfattning

Valnämnden har till uppgift att kontrollera att valdistriktsindelningen är gjord enligt valmyndighetens krav. Vid kontroll inför valet 2026 har valnämnden konstaterat att det finns några distrikt i Visby och närliggande distrikt som måste ses över.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att fullmäktige beslutar att ändra valdistriktsindelningen i valdistrikt Västerhejde, Eskelhem, Stenkumla, Visby A7/Östra Vi, Visby yttre Furulund, Visby norr, Visby Galgberget/Snäck och Väskinde enligt valnämndens förslag.

Bedömning

Enligt 4 kap. 17 § vallagen ska ett valdistrikt omfatta mellan 1000 och 2000 röstberättigade. Ett valdistrikt får ligga utanför intervallet 1000-2000 röstberättigade om det finns särskilda skäl. Sådana skäl skulle kunna vara att valdistriktet är geografiskt svårtillgängligt eller att valdistriktet väntas öka/minska sin folkmängd inom kort. Gotland har några valdistrikt som understiger den föreslagna gränsen för hur stort ett valdistrikt bör vara. Endast om det finns synnerliga skäl får ett valdistrikt omfatta färre än 300 röstberättigade. Varje valdistrikt ska vara en geografiskt obruten yta.

Gotland har vid valen 2022 och 2024, 41 stycken valdistrikt varav 7 av dessa hamnar under gränsen för 1000 röstberättigade. Det är valdistrikten Fårö, Slite Othem/Hellvi, Dalhem, Vänge, Kräklingbo, Havdhem och Burgsvik som hamnar under gränsen. Det minsta distriktet är Fårö med endast 437 röstberättigade.

I Västerhejde, Väskinde och Visby A7/Östra Vi är däremot distrikten för stora och ligger nära eller överstiger 2000 röstberättigade. I både Västerhejde och Väskinde pågår fortfarande utbyggnad av bostadsområden. I Västerhejde förslås gränserna ändras mot Eskelhem och Stenkumla valdistrikt som då blir något större. I Väskinde ändras gränserna mot Visby norr och Visby Galgberget/Snäck.

Visby A7/Östra Vi förslås att gränsen flyttas mot Yttre Furulund som då blir större. Det innebär att 334 röstberättigade på A7/Östra Vi kommer få något längre till sin vallokal.

På Fårö har antalet röstberättigade minskat det senaste året. Om trenden håller i sig måste valdistriktet ses över inför EU-valet 2027. Valdistriktet ligger långt under lagstadgad nivå och det krävs därför särskilda skäl för att få vara kvar som eget distrikt. Fårös geografiska läge har hittills setts som ett särskilt skäl men det måste sättas i relation till att upprätthålla valhemligheten.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anna Malm, kanslichef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-06

Valnämnden 2025-06-24, § 2

Valnämndens kanslis tjänsteskrivelse 2025-06-11

Kartor gränsdragning valdistrikt

RS AU § 212 Tillägg i sammanträdesplan för regionstyrelsen och regionfullmäktige 2026

Ärendenummer: RS 2025/1093

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Förslag till tillägg i sammanträdesplan 2026 för regionstyrelsen och regionfullmäktige fastställs.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att fastställa sammanträdesplan för 2026. I planen saknades datum för regionfullmäktiges och regionstyrelsens konstituerande sammanträden efter allmänt val till regionfullmäktige genomförts i september 2026.

Av 5 kap. 9 § kommunallagen framgår att ledamöter och ersättare i regionfullmäktige väljs för fyra år räknat från och med den 15 oktober valåret. Det innebär att de nyvalda ledamöterna och ersättarna tillträder sina förtroendeuppdrag den 15 oktober valåret.

Av 6 § regionfullmäktiges arbetsordning framgår att det är då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet sammanträder det nyvalda fullmäktige första gången i oktober. Vidare framgår att det är ålderspresidenten som bestämmer dag och tid för det första sammanträdet efter samråd med regionstyrelsens presidium.

Vid regionfullmäktiges konstituerande sammanträde väljs fullmäktiges presidium och valberedning. Vidare väljs ledamöter och ersättare till regionstyrelsen och krisledningsnämnden, och regionråd utses.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att sammanträdesplanen kompletteras med att datum för regionfullmäktiges och regionstyrelsens konstituerande sammanträden sätts till torsdagen den 15 oktober 2026. Beslutet fattas för att ge förtroendevalda och tjänstemän planeringsförutsättningar inför hösten 2026. Det är fortfarande ålderspresidenten i nyvalda regionfullmäktige som enligt arbetsordningen slutligt beslutar om dag och tid för fullmäktiges första sammanträde, i samråd med regionstyrelsens presidium.

Bedömning

Utifrån bestämmelserna i kommunallagen och regionfullmäktiges arbetsordning ska fullmäktiges konstituerande sammanträde efter valet 2026 infalla mellan den 15-31 oktober. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att datum för sammanträdet sätts till första möjliga vardag, d.v.s. torsdagen den 15 oktober.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anna Evensen, stadssekreterare,
regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och
finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-05

Sammanträdesplan med tillägg 2025-08-05

Regionfullmäktige 2025-06-16, § 120

RS AU § 213 Remissversion. Biblioteksplan 2026-2029

Ärendenummer: RS 2024/2140

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen ska kommuner och regioner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Planerna ska utgå från bibliotekslagen, vara politiskt beslutade och beskriva den lokala bibliotekspolitiken när det gäller all biblioteksverksamhet som kommunen eller regionen bedriver.

Region Gotlands biblioteksplan 2026-2029 är ett styrdokument som beskriver hur den nationella och regionala bibliotekspolitiken ska genomföras på Gotland. Region Gotland är en kommun med ett regionalt uppdrag, därför inkluderar biblioteksplanen både kommunala och regionala biblioteksformer; folkbibliotek, skolbibliotek, gymnasiebibliotek, vuxbiblioteket, folkhögskolans bibliotek, medicinska fackbiblioteket och regional biblioteksutveckling. Tillsammans är de gotländska biblioteksformerna till för alla gotlänningar, i olika livssituationer, genom hela livet.

I Biblioteksplanen, som beslutas i regionfullmäktige, beskrivs gemensamma inriktningar och mål för de gotländska biblioteksverksamheterna. Biblioteksformerna har mycket gemensamt men har också olikheter när det gäller uppdrag och målgrupper. Biblioteksplanen beskriver gemensamma inriktningar och mål för hur de gotländska biblioteken ska utvecklas under perioden för att möta allmänhetens behov, lagkrav och aktuella samhällsutmaningar. Alla inriktningar i planen kan användas av alla biblioteksformer, däremot kan de olika målen vara olika användbara för de respektive biblioteksformerna.

Knutet till biblioteksplanen kommer handlingsplaner att skrivas för de olika biblioteksformerna, som ska beslutas i respektive nämnd. Handlingsplanerna ska beskriva vilka insatser som behöver göras under planperioden för att nå önskad förflyttning mot målen i biblioteksplanen. Handlingsplanerna visar också vilka som är berörda av varje insats och vem eller vilka som ansvarar för genomförandet. Handlingsplanerna ska i sin tur brytas ner i respektive biblioteksforms årliga verksamhets- och aktivitetsplanering.

Biblioteksplanen är framtagen i samverkan mellan de olika biblioteksformerna och enhetschefen för regional biblioteksutveckling inom kultur- och fritidsavdelningen ansvarar för processen. Ett tjugotal dialogmöten har genomförts för att samla inspel till biblioteksplanen där samtalen har utgått från aktuella samhällsutmaningar och hur biblioteken kan bidra till att lösa

dem. Dialogmöten har hållits med arbetsutskotten i barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, presidierna för kultur- och fritidsberedningen och barn- och utbildningsnämnden, med biblioteksformernas personal, samt med olika funktioner och verksamheter inom olika förvaltningar i regionen. Planen har också diskuterats inom tillgänglighetsrådet, pensionärsrådet och samrådet för nationella minoriteter. Folkbiblioteken har samlat inspel från allmänheten genom en enkät samt genom samtal med prioriterade grupper och biblioteksanvändare.

Bedömning

Remissversionen av Biblioteksplan 2026-2029 föreslås gå på öppen remiss efter regionstyrelsens fastställande. Berörda nämnder; barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, socialnämnden och tekniska nämnden ombeds svara senast 2025-10-24. Regionstyrelsen föreslås även utlysa möjlighet för civilsamhällets aktörer, berörda parter och allmänhet med flera att inkomma med remissvar. Efter bearbetning presenteras en slutgiltig version av Biblioteksplan 2026-2029 för beslut i regionfullmäktige i februari 2026.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

Samtliga tvärperspektiv är aktuella och omhändertas i Biblioteksplanen.

1. Rättslig grund

Bedömningen är att med denna biblioteksplan uppnår Region Gotland i högre grad kraven i den nationella bibliotekslagstiftningen, de nya kraven om skolbibliotek i Skollagen samt andra lagar som gäller biblioteksverksamhet, t ex språk- och diskrimineringslagar. Biblioteksplanen bidrar också till att uppfylla visions- och effektmål i Gotland regionala utvecklingsstrategi samt insatser och mål i Kulturplanen.

2. Ekonomiska konsekvenser

Bedömningen är att bibliotekens arbete mot målen i biblioteksplanen kommer att kvalitetssäkra och därmed effektivisera verksamheterna. Arbetet mot målen i biblioteksplanen ryms inom ordinarie budgetram för nämnderna, förutom när det gäller skolbiblioteksverksamheten. Här skapar ny lagstiftning ökade krav på t ex bemanning, något som delvis kommer att ersättas genom statsbidrag.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar och ökar barns möjlighet att ta del av information, kunskap, litteratur och kultur samt språk- och läsfrämjande insatser. Barn har tillfrågats i framtagandeprocessen och deras åsikter har beaktats i skrivandet av planen. Målen har skrivits utifrån Barnkonventionen, bland annat med utgångspunkt i artikel 2 (inget barn får diskrimineras), artikel 3 (barnets bästa), artikel 6 (barns rätt till liv, överlevnad och utveckling), samt

artikel 12 (barns rätt att bli lyssnade på). I texten till mål 5 står:
”Barnkonventionen implementeras och kunskapen om barnrätt ökar på biblioteken”.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen bidrar till regionala och nationella jämställdhetsmål. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar och livssituation. Sociala och kulturella hinder (t.ex. genus) ska identifieras och åtgärdas så att biblioteken är tillgängliga för personer utan biblioteksvana. Biblioteken ska också arbeta aktivt med diskrimineringsgrunderna och hbtqi-frågor för att främja lika rättigheter, motverka diskriminering och skapa en mer tillgänglig och trygg verksamhet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att biblioteksplanen påverkar hela Gotland eftersom biblioteken är spridda över hela ön, samt arbetar med uppsökande verksamhet utanför bibliotekens lokaler för att nå fler, även på landsbygd. Enligt planen ska bibliotekens utbud vara tillgängliga för alla oavsett förutsättningar som till exempel var man bor och i vilken livssituation man befinner sig i.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att arbetet gentemot målen i biblioteksplanen kommer att öka bibliotekens interna kunskap om hållbara arrangemang och energianvändning samt bidra till ökade kunskaper hos allmänheten om behovet av klimatomställning, cirkulär ekonomi och ökad miljömässig hållbarhet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Cecilia Björkander, enhetschef tillika biblioteksutvecklare, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande för att regionstyrelseförvaltningen ska se över om bibliotekens syfte och betydelse för Gotland kan lyftas fram tydligare i inledningen till planen samt om sista svarsdag för remissen kan justeras till söndag i stället för fredag.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-12-12, § 427

Regionstyrelsen 2025-05-22, § 240

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-01

Remissversion Biblioteksplan 2026-2029

Missiv och sändlista för remissversion Biblioteksplan 2026-2029

RS AU § 214 Återrapportering om markanvisning Visby Trasten 5

Ärendenummer: RS 2025/878

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen godkänner återrapporteringen och beslutar att förklara markanvisningen avseende Visby Trasten 5 med Länsförsäkringar Gotland AB som förfallen.

Sammanfattning

Den 25 februari 2010 beslutade kommunstyrelsen vid Gotlands kommun om godkännande av markanvisningsavtal med Länsförsäkringar Gotland AB (byggherren) samt att byggnadsnämnden fick i uppdrag att upprätta en ny detaljplan avseende fastigheten, KS § 38, 2010-02-25, för handels- och kontorsändamål. Markanvisningen var giltig till och med att en detaljplan för fastigheten vunnit laga kraft. Den 6 september 2016 inkom byggherren med en hemställan om att teckna ett justerat markanvisningsavtal för att avse även bostadsändamål. Den 25 oktober 2018 beslutade regionstyrelsen att godkänna ett förnyat markanvisningsavtal med byggherren, RS § 277, 2018-10-25. Det förnyade avtalet hade en giltighetstid om två år från laga kraft och förföll i november 2020.

Den 22 oktober 2019 beslutade miljö- och byggnämnden om positivt planbesked avseende Visby Trasten 5 och 6 gemensamt, MBN § 247, 2019-10-22. Kostnaderna avseende upprättande av detaljplan regleras genom plankostnadsavtal mellan planmyndigheten och byggherren. Miljö- och byggnämndens beslut om positivt planbesked nämner även behovet av kommande förstudie avseende en sammanhållen planering och utveckling av Östercentrum. En sådan förstudie ska genomföras av regionens mark- och exploateringsverksamhet och syftar bland annat till att redogöra för behovet av kommunala personella och ekonomiska resurser för genomförandet av nya detaljplaner inom området samt att klargöra berörda fastighetsägares skyldigheter till att betala gatukostnadsersättning eller exploateringsbidrag för investeringar i allmänna anläggningar och allmän platsmark. Planarbetet har inte påbörjats.

Under 2024 fördes samtal i regionens exploateringsgrupp och styrgrupp för exploatering respektive detaljplan om att en förstudie avseende Östercentrum bör föregås av framtagande av ett planprogram för att tydliggöra planeringsförutsättningarna och en lämplig och möjlig utveckling inom området som helhet.

Den 18 juni 2025 beslutade regionstyrelsen om att ge regiondirektören i uppdrag att ta fram ett planprogram för Östercentrum, Öst om Östercentrum, Österport gravar samt Gutavallens parkering, i enlighet med miljö- och

byggnämndens förslag till avgränsning och utformning, RS § 314, 2025-06-16. Planprogrammet syftar bland annat till att skapa en genomarbetad stadsbyggnadsvision för att bland annat hantera målkonflikter kring exploatering, kulturmiljö, parkering och vistelseytor.

Inför beredning till regionstyrelsen har byggherren hörts och inkom den 25 juni 2025 med en skrivelse i ärendet.

För tydlighet både för byggherren och inför arbetet med planprogrammet föreslås att regionstyrelsen gör ett formellt ställningstagande kring att markanvisningen avseende Visby Trasten 5 har förfallit.

Bedömning

Det är nödvändigt för tydlighet inför arbetet med framtagandet av ett planprogram och för mark- och exploateringsverksamheten att regionstyrelsen beslutar om ett formellt ställningstagande kring det utgångna markanvisningsavtal som är tecknat med byggherren.

Det finns flera olika avtal mellan byggherren och Region Gotland vilka avser olika ändamål. Avtalen ska hanteras separat från varandra och det är viktigt att skilja på civilrättsliga och offentligrättsliga förhållanden.

- Anläggningsarrende tecknat med Kuwait Petroleum Svenska AB/OK-Q8 AB, överlåtit till Länsförsäkringar Gotland AB 2009.
- Tillägg till arrendeavtal för del av Visby Trasten 5 tecknat 2010.
- Markanvisningsavtal tecknat 2010.
- Markanvisningsavtal tecknat 2018, ersätter avtalet från 2010.
- Plankostnadsavtal tecknat 2019.
- Tillägg till arrendekontrakt tecknat 2023.

Arrendeförhållandet mellan Region Gotland och byggherren har ingen korrelation med markanvisnings- eller plankostnadsavtal. Vidare har heller inte det offentligrättsliga förhållandet mellan planmyndigheten och byggherren någon korrelation med det civilrättsliga förhållandet mellan fastighetsägare och byggherren.

Ett markanvisningsavtal är ett optionsavtal där en byggherre får ensamrätt under en begränsad tid att förhandla med kommunen, så som fastighetsägare, om senare överlåtelse eller upplåtelse av ett av kommunen visst ägt markområde. Ett optionsavtal är inte juridiskt bindande utan avser till att klargöra parternas intentioner och båda parterna har möjlighet att frånträda avtalet fram tills att civilrättsligt gällande avtal har tecknats.

Det är byggherren som ansvarar för att ha civilrättslig rådighet över den mark som denne söker planläggning för. Regionstyrelseförvaltningen har inte följt upp markanvisningsavtalet vid dess utgång år 2020. Byggherren har dock också ett ansvar i att ha kunskap om samt att följa upp de avtal som denna ingår. Det

framgår från byggherrens skrivelse till regionstyrelsen att byggherren främst fört dialog med planmyndigheten utifrån miljö- och byggnämndens beslut om positivt planbesked och inte med Region Gotland som fastighetsägare. Att Region Gotland inte följt upp avtalet påverkar heller inte sakfrågan kring markanvisningens lämplighet.

Vid beredning inför beslut om framttagande av planprogram för Östercentrum redogörs det för att det finns försvårande planeringsförutsättningar och målkonflikter för Östercentrum med närområde, RS § 314, 2025-06-16. Givet de begränsade utvecklingsmöjligheterna så bör markanvändningen för Visby Trasten 5 utredas för flera möjliga utvecklingsinriktningar där den inriktning som ger störst samhällsnytta för området som helhet bör premieras. Förvaltningen bedömer det som direkt olämpligt att en markanvisning skulle föregå framtagandet av ett planprogram och därmed bestämma markanvändningen för ett specifikt ändamål utan att detta närmare utretts. Förvaltningens bedömning hade varit densamma även om byggherren hade haft ett gällande markanvisningsavtal.

Vidare ska tilläggas att en markanvisning ska vara giltig under en begränsad tid för att inte ge byggherren en otillbörlig fördel och därmed strida mot kommunallagens regler om stöd till enskild. Om en ny markanvisning skulle tecknas med byggherren ska ett markanvisningsavtal som stämmer överens med Region Gotlands riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal tecknas. Det är osannolikt att en markanvisning kan genomföras innan ett sådant avtal åter förfaller. Att istället teckna ett markanvisningsavtal som är gällande tills att markanvisningen kan genomföras skulle inte vara förenligt med rådande lagstiftning.

Byggherren redogör i sin skrivelse till regionstyrelsen kring ett övervägande om att inkomma med ett ersättningsanspråk till Region Gotland avseende nedlagda kostnader i förhållande till markanvisningen. I svensk avtalsrätt är parternas intentioner centrala för att avgöra om ett avtal har ingåtts och vad dess innehåll är. Förvaltningen gör bedömningen att parterna 2018 haft för avsikt att det förnyade markanvisningsavtalet skulle ersätta de avtal som tecknades 2010, särskilt då det förnyade avtalet upprättades på byggherrens initiativ. Avtalsförhållandet kring markanvisningen ska därmed bedömas enbart från de avtal som tecknades 2018. Byggherren har inte med stöd av markanvisningsavtalet eller plankostnadsavtalet rätt till ersättning för nedlagda kostnader. De kostnader, byggherrekostnader, som byggherren haft under markanvisningens giltighet omfattas av den planeringsrisk som föreligger vid utveckling av mark och följer av de affärsmässiga beslut som byggherren har fattat kring projektet.

Sammanfattningsvis är förvaltningens bedömning att det saknas planeringsmässiga och legala förutsättningar att genomföra en markanvisning avseende Visby Trasten 5 före framtagandet av ett planprogram. Vidare

framhålls att området bör utredas för fler möjliga utvecklingsinriktningar och att om fastigheten senare ska markanvisas så bör detta ske på en konkurrensutsatt marknad och inte genom en direkt markanvisning.

Regionstyrelsen föreslås därför godkänna återrapporteringen och besluta att förklara markanvisningen avseende Visby Trasten 5 med Länsförsäkringar Gotland AB som förfallen.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Den rättsliga bedömningen av ingångna avtal och partsförhållanden ska göras utifrån den vid respektive avtalstecknande gällande lagstiftning.

Markanvisningsavtalet tecknat 2010 ska bedömas enligt

- 1987 års plan- och bygglag (1986:10).
- Tidigare kommunallagen (1991:900).
- Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, även kallat avtalslagen.

Markanvisningsavtalet tecknat 2018 ska bedömas enligt

- Plan- och bygglagen 2010:900 som trädde i kraft den 2 maj 2011.
- Lagen om riktlinjer för kommunala markanvisningar (2014:899).
- Kommunallagen (2017:725).
- Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, även kallat avtalslagen.
- EU:s regler om otillåtet statsstöd där de centrala bestämmelserna finns i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artikel 107 och 108, samt i den så kallade procedurförordningen (rådets förordning 2015/1589) och kommissionens tillämpningsförfordning (kommissionens förordning 794/2004). Dessa regler syftar till att förhindra att statligt stöd snedvrider konkurrensen på den gemensamma marknaden.

Ovan redovisade lagstiftning ligger till grund för förvaltningens bedömning i enlighet med förslag till beslut.

Partsförhållandet mellan miljö- och byggnämnden, så som planmyndighet, och byggherren hanterar inte vidare inom ramen för detta ärende annat än att partsförhållandet regleras i plan- och bygglagen (2010:900).

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en markanvisning av Visby Trasten 5 kommer att generera en intäkt till Region Gotland. Däremot så kan det i dagsläget inte uppskattas

storlek på möjlig intäkt och heller inte vilka övriga ekonomiska åtagande en utveckling av fastigheten skulle föranleda för Region Gotland avseende tekniska eller allmänna anläggningar. Däremot så skulle en markanvisning generera största möjliga intäkt om den sker på konkurrensutsatt marknad genom exempelvis anbud eller markanvisningstävling jämte en direkt markanvisning.

Fastigheten kan även vara möjlig att utveckla för andra ändamål som kan generera en ekonomiskvinst eller annan samhällsnytta för Region Gotland.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej aktuellt.

6. Klimat och miljöperspektiv

Fastigheten Visby Trasten 5 har tidigare används för drivmedelsstation och där tillhörande verksamhet och har bedömts som förorenad vilket föranleder behov av sanering innan en överlåtelse av marken kan göras. Det är normalt den tidigare verksamhetsutövaren som har kostnadsansvar avseende detta. Detta är däremot en aspekt som kan påverka tids- och genomförbarhet av ett markanvisningsprojekt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Jenny Iversjö, avdelningschef mark- och exploatering, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen § 38, 2010-02-25

Markanvisningsavtal 2010-03-30

Regionstyrelsen § 314, 2015-06-18

Hemställan Länsförsäkringar Gotland daterat 2016-06-06

Regionstyrelsen § 277, 2018-10-25

Markanvisningsavtal daterat 2018-10-26

Miljö- och byggnämnden § 247, 2019-10-22

Plankostnadsavtal Visby Trasten 5 och 6, daterat 2020-05-29

Regionstyrelsen § 342, 2024-10-24

Regionstyrelsen § 314, 2025-06-16

LF Gotland - Yttrande med anledning av förslag om återkallande av
markanvisning för fastigheten Visby Trasten 5 daterad 2025-06-27
Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-31

RS AU § 215 Ansökan om statligt stöd för lokala våtmarksprojekt i Gråbo ängar, Snoderån och Idån

Ärendenummer: RS 2025/1366

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att följande två ansökningar om stöd till våtmarksprojekt lämnas in till Länsstyrelsen i Gotlands län:
 - *NOVA - Natur, Omställning, Vatten och Aktivitet i Gråbo Ängar.*
 - *När torrt blir vått.*

Sammanfattning

Lokala naturvårdsprojekt, LONA, är ett statligt stöd som funnits med vissa avbrott sedan 2004. LONA-projekt kan få upp till 90 procent i bidrag. Stödet som fördelas via Naturvårdsverket kan bara sökas av kommuner, via Länsstyrelserna.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att en ansökan med två våtmarksprojekt lämnas in till Länsstyrelsen i Gotlands län senast den 30 september 2025. Till denna ansökningsomgång har det kommit in två projektförslag. Ett är regioninternt, det andra har extern utförare. Förvaltningen föreslår att regionstyrelsen ställer sig bakom de två förslagen.

Med de två projektförslagen omfattar den här ansökan en budget på 9 886 030 kr och ansökt stöd om 8 898 227 kr, vilket utgör 90 procent av projektens budgetar. Maximal bidragsnivå söks därmed. Projekttiden blir från beslutsdatum 2025 till och med december 2027. Därefter finns tre månaders redovisningstid. Det höga ansökta beloppet överstiger givna delegationsramar och är skälet till att regionstyrelsen behöver besluta om ansökan.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att det är värdefullt om de statliga LONA-medel som finns tillgängliga att söka för våtmarksåtgärder på Gotland, blir utnyttjade. Därför är förslaget att även vid detta ansökningstillfälle lämna in en ansökan. De två föreslagna projekten bedöms gynna biologisk mångfald, vattenrening, naturrekreation och ekonomin för lokala entreprenörer. Effekter som är gynnsamma för Gotlands utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att de två föreslagna ansökningarna om LONA-medel gott och väl rymms inom förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, LONA-förordningen. Det är bara kommuner som kan söka,

men andra icke vinstdrivande organisationer kan söka genom kommuner. Stödnivån kan vara upp till 90 procent för våtmarksprojekt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Under projekttiden är Region Gotland ekonomiskt ansvarig för projekten gentemot Länsstyrelsen. Projektmedel utbetalas från Länsstyrelsen till regionen och mot rekvisition i efterskott från regionen till projekten.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att en av ansökningarna, den i Gråboområdet, har fokus på barnperspektiv och övriga sociala aspekter. Detta då den aktuella platsen ligger i anslutning till planerat bostadsområde och skola.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att de två projekten inte fokuserar på detta perspektiv.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

LONA har ett särskilt fokus på att tillgängliggöra och öka värdena i tätortsnära natur. Detta gäller framför allt för projektet i Gråbo-området. Det andra projektet rör mark i anslutning till odlingslandskapet, vilket bidrar till att stärka den biologiska mångfalden på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Våtmarksrestaurering och anläggande av nya våtmarker är värdefulla åtgärder inom miljö kvalitetsmålen; *Begränsad miljöpåverkan, God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker samt Ett rikt växt och djurliv.*

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Ansökan NOVA, Gråbo ängar, 2025-06-23 (Bilaga 1-3)

Ansökan När torrt blir vått, 2025-06-23 (Bilaga 1-4)

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-23

RS AU § 216 Information. Östergarnslandets lokala utvecklingsplan

Ärendenummer: RS 2025/582

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Den lokala utvecklingsplanen (LUP) för Östergarnslandet är resultatet av en strategisk process som stärker lokalsamhällets egen utvecklingskraft. Planen omfattar socknarna Ala, Anga, Gammelgarn, Kräklingbo och Östergarn, och har tagits fram i nära samverkan mellan lokala föreningar, utvecklingsbolaget Nygarn och andra aktörer.

Region Gotland spelar en aktiv roll som möjliggörare och samverkanspart – dels genom dialog, rådgivning och insatser inom exempelvis VA, kollektivtrafik och kulturarv, dels genom att tillhandahålla verktyg som Stark socken och att driva en process för långsiktigt hållbara samverkansformer.

Planen innehåller en gemensam nulägesbild, en vision om ett hållbart, småskaligt och engagerat lokalsamhälle, samt en konkret handlingsplan inom områden som boende, infrastruktur, vattenförsörjning, besöksnäring och samordning.

LUP:en är ett viktigt verktyg i det fortsatta samarbetet mellan Region Gotland och de lokala utvecklingsaktörerna, och utgör ett tydligt exempel på hur arbetet med den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 kan omsättas i praktiken.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att Östergarnslandets lokala utvecklingsplan är ett exempel på ett systematiskt och inkluderande lokalt utvecklingsarbete. Planen innehåller både analys, vision och en konkret aktivitetsplan som harmonierar med den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040.

De prioriterade insatserna knyter an till flera av den regionala utvecklingsstrategins effektmål såsom:

2. En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor.
5. Ett klimatneutralt Gotland.
6. Ett energisystem baserat på förnybar energi

Lokala utvecklingsplaner för Gotlands serviceområden utgör ett verktyg inom Region Gotlands arbetsmodell för landsbygdsutveckling. Detta kompletteras

med verktyget förbättringsdialoger, vilket är ett samtal om det lokala utvecklingsarbetet mellan representanter från samhällsbyggnadsförvaltningen, teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen på Region Gotland, och representanter för lokala utvecklingsaktörer.

På Östergarnslandet fungerar det lokala utvecklingsbolaget Nygarn som en viktig samordnande part. För att arbetsmodellen ska fungera över tid är arbetet med att skapa långsiktigt hållbara samverkansformer för landsbygdsutveckling, där Bygdsam kan vara ett alternativ, av största vikt.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Östergarnslandets lokala utvecklingsplan 2025 – 2030 daterad 2025-05-05
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-09

RS AU § 217 Medborgardialog för att förankra översiktsplan 2040

Ärendenummer: RS 2025/186

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att upphäva tidigare beslut om att genomföra medborgarsamtal under 2025 för att förankra Översiktsplan Gotland 2040 (RS 2025-03-04, § 98).
- Regionstyrelsen beslutar att under kvartal 3 och 4 2025 utökas befintligt koncept med Förbättringsdialoger i serviceorterna inom ramen för Region Gotlands Arbetsmodell för landsbygdsutveckling med utökad bemanning från övriga berörda förvaltningar och berörda förtroendevalda.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutar att upphäva tidigare beslut i ärende (RS 2025/186, 2025-03-04) om att genomföra medborgarsamtal under 2025 för att förankra Översiktsplan Gotland 2040 och att skapa ett långsiktigt dialogkoncept för förbättrad samverkan mellan Region Gotland och medborgare. Bakgrunden till det är att samhällsbyggnadsförvaltningen som ansvarig förvaltning inte har ekonomiska eller personella resurser att leda och genomföra det som tidigare beslutats av regionstyrelsen.

För att möta regionstyrelsens strävan föreslår regionstyrelseförvaltningen i stället ett annat upplägg för att uppnå syftet med att stärka långsiktigt dialogkoncept mellan Region Gotland och medborgare i serviceområden samt informera om Översiktsplan Gotland 2040 för det specifika området.

Region Gotland genomför förbättringsdialoger löpande med utvecklingsaktörer i serviceorter/områden inom ramen för genomförande av Arbetsmodell för landsbygdsutveckling. I förbättringsdialogerna deltar Region Gotland med den interna arbetsgruppen som heter *Landsbyggsverkstaden* med funktioner från regionstyrelseförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen och en större grupp lokala utvecklingsaktörer. Dialogerna handlar om att utgå från platsens egna identifierade utvecklingsmöjligheter, som de sammanställt i lokala utvecklingsplaner och tillsammans prata om förutsättningar för utveckling. Förslag till beslut är att förtroendevalda och representanter från övriga berörda förvaltningar deltar i planerade *Förbättringsdialoger* under kvartal 3 och 4 2025. *Förbättringsdialoger* sker enligt plan under hösten 2025 i orterna Hemse, Burgsvik/Storsudret och Fårösund/Fårösundstrakten. Roma och Östergarnslandet har haft dialog våren 2025. Slite och Klintehamn står i tur.

Beslutet kommer att kräva resurser från regionstyrelseförvaltningen som inte finns med i förvaltningen ursprungliga planering. Regionstyrelseförvaltningen

kommer därför att behöva omprioritera resurser inom ram, inom områden som projektledning och kommunikation.

Under samma tidsperiod sammanställer regionstyrelseförvaltningen en utvärdering av nuvarande verktyg i Arbetsmodell för landsbygdsutveckling till regionstyrelsen samt arbetar med uppdrag från regionstyrelsen (2025-05-26, § 264 i ärende RS 2025/581):

Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet får regiondirektören i uppdrag att i samverkan med lokala utvecklingsaktörer, GUBIS, Hela Sverige ska leva och Svenske Handel Gotland, utforma samverkansformer för landsbygdsutveckling där Bygdsam-modellen kan vara ett alternativ. Samverkansformerna ska stärka det utvecklingsarbete som redan pågår i det gotländska civilsamhället. Uppdraget återrapporeras till regionstyrelsen i november 2025.

Bedömning

Förvaltningens bedömning och motivering av förslaget till beslut är att Region Gotlands arbetsmodell för landsbygdsutveckling bidrar till att uppnå följande mål och inriktningar:

Regional utvecklingsstrategi – Vårt Gotland 2040:

- En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor och
- god beredskap och god förmåga att hantera samhällsstörningar.

Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation 2022–2027
mål 7:

- Det finns goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland.

Grundläggande för att identifierade områden i *Regionalt serviceprogram 2030* ska komma på plats. Dessa områden är att:

- stärka det lokala engagemanget,
- skapa mötesplatser och nätverk för att skapa samhandling,
- stärka landsbygdsutvecklingsfrågornas roll i regional planering,
- stärka servicegivare med kompetens och rådgivning.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef samhällsplanering, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-30
Regionstyrelsen 2025-03-04, § 98

RS AU § 218 Motion. Öka trycket för lägre priser i färjetrafiken

Ärendenummer: RS 2025/423

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Johan Malmros (C) yrkar i en motion:

- att Region Gotland ska öka fokus på färjetrafiken och bedriva ett kraftfullt och aktivt påverkansarbete för att få mer tillgängliga och konkurrenskraftiga priser för person- och godstrafiken i den upphandlade färjetrafiken.
- att Region Gotland tar fram en tydlig och förankrad kommunikationsplan för att stötta påverkansarbetet.

I motionen beskrivs att bakgrunden till yrkandena är prisläget i färjetrafiken som riskerar att påverka såväl företagens konkurrenskraft, som möjligheten att besöka nära och kära på andra sidan havet. I slutändan blir det, enligt motionären, en fråga om Gotlands attraktionskraft och befolkningsutveckling.

Destination Gotland aviserade i ett pressmeddelande hösten 2022 en prisökning från årsskiftet 2022/2023 om 30 procent. Prisstatistik avseende takpriser och snittpriser för gotlänningar, gotlänningars fordon, gods och farligt gods bekräftar bilden av en kraftig prisökning år 2023. Även om snittpriserna avseende gotlänningars biljetter (dock ej för gotlänningars fordon) föll tillbaka något 2024 är fortfarande priserna på en hög nivå i jämförelse med för några år sedan. Regionstyrelseförvaltningen arbetar med att analysera prisstatistiken vidare.

Regionstyrelseförvaltningen delar motionärens uppfattning om att priserna ligger på en hög nivå och att det finns behov av att fortsätta lyfta denna centrala regionala utvecklingsfråga. Region Gotland har bland annat genomfört en strategidag i syfte att fördjupa diskussionen kopplat till färjetrafiken, upphandlat ett kunskapsunderlag om riskerna med det nya färjetrafikavtalet och lyft frågan i remissvar. Region Gotland arbetar kontinuerligt med frågan inom ramen för Trafikrådet (en sammanslutning av representanter från gotländskt samhälle, näringsliv, civilsamhälle och myndigheter) såväl som inom ramen för Mälardalsrådets storregionala transportpolitiska samarbete En Bättre Sits. På gång är uppstarten av ett trafikforum på Gotland, där strategiska flyg- och färjetrafikfrågor ska diskuteras i en bredare krets. Ett arbete har initierats inom ramen för Trafikrådet med att ta fram en plan för påverkan, vilket

inkluderar kommunikation. Regionstyrelseförvaltningen föreslår mot denna bakgrund att motionen kan anses besvarad.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att tillgängligheten till och från Gotland är en central regional utvecklingsfråga som påverkar möjligheten att bo, leva och verka på Gotland. Med ett högt prisläge i färjetrafiken försämras tillgängligheten för gotlänningar, deltidsgotlänningar, besökare och näringsliv. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att motionen ska anses besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag att motionen ska anses besvarad.

Johan Malmros (C) yrkar att motionen bifalls. I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Johan Malmros (C) yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens förslag om att motionen ska anses besvarad bifalls.

Beslutsunderlag

Motion. Öka trycket för lägre priser i färjetrafiken 2025-02-17
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-19

RS AU § 219 Motion. Åtgärder för att skydda och bevara Gotlands landskapsdjur

Ärendenummer: RS 2024/2076

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Maya Arfvidson (MP) och Jennifer Medin (MP) yrkar i en motion att Region Gotland får i uppdrag att utreda och sedan genomföra åtgärder för att skydda och stärka igelkottspopulationen på Gotland i riktning mot de förslag motionärerna lämnar.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att det redan görs löpande åtgärder inom Region Gotlands parkförvaltning som kan bidra till att förbättra livsmiljöerna för igelkottarna. Vidare är förvaltningens bedömning att frågan, i relation till andra frågor, inte är tillräckligt prioriterad att lägga ytterligare resurser på i dagsläget.

Regionstyrelseförvaltningen ansluter sig till samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning och föreslår regionstyrelsen att besluta att motionen med hänvisning denna tjänsteskrivelses innehåll ska anses besvarad.

Bedömning

Motionärerna yrkar att Region Gotland får i uppdrag att utreda och sedan genomföra åtgärder för att skydda och stärka igelkottspopulationen på Gotland i riktning med de förslag motionärerna lämnar. Som exempel nämns att Region Gotland har möjlighet att göra informationskampanjer riktade till allmänheten, anlägga djurskyddsområden eller sköta sina grönytor på så vis att det gynnar igelkottarna och den biologiska mångfalden.

I miljö- och byggnämndens beslut beskriver samhällsbyggnadsförvaltningen hur regionens parkförvaltning försöker gynna igelkottarna genom att spara snåriga buskage i stor utsträckning på många platser, där det också brukar samlas löv. Nya faunadepåer skapas också hela tiden med både stockar och sly. Vad gäller gräsytor har förvaltningen i år valt att klippa vissa sträckor längs vägar som förra året lämnades oklippta, i hopp om att igelkottarna inte ska luras ut på vägarna i lika stor utsträckning. De sträckor som förblir oklippta kommer de i år att klippa kanterna på. Parkförvaltningen har även valt att låta gräset växa på större ytor i år, vilket innebär att det finnas mer attraktiv yta att röra sig på för igelkottarna vilket således borde minska riskerna att de söker sig ut på vägarna.

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör vidare bedömningen att frågan inte är tillräckligt prioriterad relaterat till andra frågor för att motivera att ytterligare resurser läggs på den i dagsläget.

Regionstyrelseförvaltningen ansluter sig till samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning och föreslår regionstyrelsen att besluta att motionen med hänvisning till ovan ska anses besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag om att motionen ska anses besvarad.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion daterad 2024-09-30

Miljö- och byggnämnden 2025-05-16, § 87

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-09

RS AU § 220

Nämndinitiativ från Miljöpartiet. Krav på normalväxande kyckling

Ärendenummer: RS 2024/272

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen, avdelning Måltid, har utrett möjligheten att ställa högre hållbarhetskrav på kyckling i kommande upphandlingar alternativt att minska serveringen av kyckling inom Region Gotland. Detta utifrån ett nämndinitiativ från Miljöpartiet som föreslår att krav ställs på långsamväxande kyckling eller att kyckling byts ut mot andra livsmedel, helst vegetariska.

Avdelning Måltid serverar kyckling en till två gånger i veckan. 100 % av den serverade kycklingen är av svenskt ursprung. Kycklingrätter har hög acceptans bland matgästerna och har ett lägre pris än snittmåltiden.

Upphandlingsmyndighetens kriterier för "*raser med begränsad tillväxthastighet*" innebär en tillväxthastighet på max 50 g/dag för kycklingar. Dessa raser har färre hälsoproblem för djuren än för snabbväxande raser. Utbudet av svensk kyckling som uppfyller detta krav är begränsat och många beredda kycklingprodukter uppfyller inte kravet idag.

Tre alternativa lösningar med tillhörande konsekvenser har beskrivits i tjänsteskrivelsen. Minst påverkan på ekonomin och acceptansen har alternativet att behålla dagens utbud och arbeta enligt målet i mat- och måltidspolicyn. Mest fördelaktigt ur perspektivet att minska snabbväxande kycklingar är att byta ut all kyckling mot vegetariska alternativ. Ytterligare ett alternativ är att byta ut kycklinglårfilén mot en långsamväxande kyckling och att ersätta övriga kycklingrätter med vegetariskt där så är lämpligt. Detta alternativ påverkar ekonomin men skulle kunna ha högre acceptans än att byta ut all kyckling på menyn.

Idag sker justeringar i menyn stegvis då Avdelning Måltid arbetar efter det uppdrag som finns i Mat- och måltidspolicyn: Att öka servering av växtbaserade rätter och animaliska produkter som främjar både hälsan och en hållbar livsmedelskonsumtion.

Bedömning

Frågan är komplex och inriktningen framåt behöver balansera kostnad, hållbarhet och kundernas acceptans. Att byta ut kyckling mot vegetariskt möter stora utmaningar i acceptans hos matgästerna. Högre ställda hållbarhetskrav på kycklingen skulle öka portionskostnaderna och minska tillgången på svenska kycklingprodukter.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att det är en utmaning att spara in merkostnaden för en kycklingprodukt med begränsad tillväxtmöjlighet utan att sänka kvaliteten på övriga maträtter och utan att behöva minska andelen inköpta gotländska och ekologiska produkter. Vid ett beslut som innebär ökade livsmedelskostnader behöver ekonomiska medel tillskjutas.

Idag sker justeringar i menyn stegvis då Avdelning Måltid arbetar efter det uppdrag som finns i Mat- och måltidspolicyn: Att öka servering av växtbaserade rätter och animaliska produkter som främjar både hälsan och en hållbar livsmedelskonsumtion.

Avdelning måltid har identifierat tre olika alternativa inriktningar;

Alternativ 1

Alla kycklingrätter byts ut mot vegetariska alternativ.

Att byta ut alla kycklingrätter och istället lägga till fler vegetariska maträtter på menyn i snabb takt skulle innebära en stor utmaning då det idag är svårt att få hög acceptans för vegetariska maträtter inom alla kundkategorier.

Alternativ 2

Den, i dagsläget enda, maträtt som innehåller hel kycklinglårfile erbjuds fortsatt på menyn. I kommande upphandling efterfrågas hel kycklinglårfile som uppfyller hållbarhetskriteriet för begränsad tillväxthastighet samt övriga svenska djurskyddskrav. Övriga kycklingrätter ersätts, där det är lämpligt, med vegetariska alternativ.

Att fortsatt kunna erbjuda en kycklingrätt på menyn skulle kunna påverka matgästerna i något mindre grad och vara mer accepterat än att ta bort kycklingrätterna helt från menyn. Dock är det, som tidigare nämnts i alternativ 1, en utmaning att hitta vegetariska rätter som har hög acceptans hos alla kundgrupper.

Alternativ 3

Utbudet av kycklingrätter på menyn är oförändrat i jämförelse med idag. Avdelning Måltid fortsätter att arbeta efter det uppdrag som finns i Mat- och måltidspolicyn: Att öka servering av växtbaserade rätter och animaliska produkter som främjar både hälsan och en hållbar livsmedelskonsumtion.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Ej aktuellt

2. Ekonomiskt perspektiv

Kycklingrätterna är billigare än snittpriset för en måltid på grundmenyn. Snittpriset för en måltid i grundmenyn är 17,67 kr och snittpriset för en kycklingmåltid är 17,08 kr.

Alternativ 1

Att byta ut alla kycklingmåltider mot vegetariska måltider skulle ge en uppskattad besparing på 251 790 kr/år.

Alternativ 2

Att byta ut alla kycklingrätter, bortsett från måltiden med hel kycklinglårfile, mot vegetariska alternativ skulle uppskattningsvis ge en besparing på ungefär 230 000 kr/år. Merkostnaden för att byta ut kycklinglårfile till en produkt som uppfyller hållbarhetskriteriet gällande begränsad tillväxthastighet beräknas till 1,32 miljoner kronor (mnkr)/år. Den totala kostnadsökningen för alternativ 2 landar på 1,09 mnkr/år, vilket motsvarar en ökning med 1,8 % av dagens livsmedelsbudget.

Alternativ 3

Ingen förändring mot dagens läge.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej aktuellt

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att svensk kyckling har låg klimatpåverkan, men som all global animalieproduktion finns det utmaningar kopplad till frågan. Svensk kyckling är dock ett av de bättre animaliealternativen rent miljömässigt.

Animalieproduktion ur ett globalt perspektiv är ett av de allvarligaste hoten mot många växt- och djurarter på grund av de stora ytor jordbruksmark som krävs för foderproduktion.

Foderodling för kyckling, särskilt sojabaserat foder, orsakar stora växthusgasutsläpp och bidrar till skövling av savanner och skogar i Sydamerika. I jämförelse med andra köttslag så har dock kyckling låg klimatpåverkan,

eftersom de lever kort och under denna tid effektivt omvandlar spannmål och proteinfoder till kött. Samtidigt äter kycklingar i stor utsträckning sådant som människor skulle kunna äta direkt, som spannmål och soja, vilket hade varit mer resurseffektivt.

Sverige har hårdare regler kring användning av antibiotika i djurproduktion än många andra länder där antibiotika ges rutinmässigt i foder i tillväxtstimulerande syfte och för att förebygga sjukdom. Inom EU är användning av antibiotika i tillväxtstimulerande syfte förbjudet, men mängderna som används kan vara stora. Sverige har också ett förebyggande arbete med djurhälsa som gett resultatet att antibiotikaanvändningen är låg (<https://www.wwf.se/kottguiden/kyckling/>).

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande för komplettering genom föredragning på regionstyrelsens sammanträde och politisk beredning.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ daterad 2024-01-24

Regionstyrelsen 2024-01-31, § 28

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-04

RS AU § 221 Regiondirektörens information

Ärendenummer: RS 2025/154

Sammanfattning

Regiondirektör Stefan Hollmark informerar arbetsutskottet om följande:

- GEAB – Försäljningsprocessen.
- Kommunkampen för Världens barn 2025.
- Pågående och avslutade rekryteringar.
- Statusrapport från sommaren av respektive förvaltning.

RS AU § 222 Nämndinitiativ från Vänsterpartiet

Ärendenummer: RS 2025/1619

Sammanfattning

Saga Carlgren (V) informerar om att hon avser att lämna in ett nämndinitiativ på regionstyrelsens sammanträde den 2 september 2025 gällande vatten och brist på vatten.

I nämndinitiativet yrkas att:

- Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar initiera ett arbete med att skyndsamt ta fram en handlingsplan och tidsplan för att skapa en bättre långsiktig beredskap för vattenbrist samt att om möjligt undvika liknande situationer i framtiden.